

Förbandsbesöksrapport

Gotlands regemente (P 18)

2021-10-07

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga som väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar i slutet av verksamhetsåret. Rapporten utgör också en dialog med besökt förband, som därmed får möjlighet att åtgärda fel och brister. Dessa kommer följas upp av Pliktrådet vid senare besök.

Pliktrådet tillser att detta dokument går ut till LMA, förbandschef eller motsvarande funktion samt förtroendevalda värnpliktiga på relevant förband. LMA ansvarar i sin tur för att vidarebefordra rapporten till relevanta funktioner på förbandet och de Pliktrådet träffat under sitt besök samt till berört soldathem. Berört förband har lämnat synpunkter på rapportens innehåll, den görs nu publik.

Deltagare:

Felicia Konstenius och Anton Hanny

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	3
Organisation	3
Arbetsmiljö & säkerhet.....	3
Skyddsassistent	3
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa	4
Försvårshälsan.....	4
Attityder	5
Utrustning.....	5
Avbruten utbildning	5
Resor.....	6
Boendemiljö & vistelseutrymmen.....	6
Hållbarhet.....	6
Medinflytande	6
Information och mönstring	7
Fritid	7
Avslutning.....	7

Sammanfattning

Pliktrådets uppfattning efter besöket på P 18 är att förbandet bedriver en väl fungerande värnpliktsutbildning, trots de svårigheter som de står inför. Förbandet ska byggas upp både fysiskt och strukturellt; de funktioner som har stor betydelse under värnpliktsutbildningen och samarbetet mellan dessa. P 18 har ett väl fungerande medinflytandesystem och tar det på stort allvar, trots att värnpliktsvolymen är så pass liten. Förbandet är väl medvetet om att vissa av de förutsättningar som de har nu inte kommer att vara tillräckliga när värnpliktskullen ökar. I och med deras insikt kring detta prövar de redan nu olika metoder för hur de ska kunna bedriva en god utbildning med ett större antal värnpliktiga. Detta är något som Pliktrådet ser positivt på. Det innebär alltså inte att förbandet inte har sina problem och förbättringspunkter, men problemen är belysta och omhändertagade väl.

Inledning

Under besöket på P 18 träffade Pliktrådet samtliga värnpliktiga, plutonchef, delar av befälslag, adjutant, LMA, värnpliktshandläggare, förbandsläkare, sjuksköterska samt stf kompanichef. Under hela besöket möttes Pliktrådet av ett mycket gott bemötande och en positiv inställning till att Pliktrådet besökte förbandet.

Organisation

Förbandet består av en bataljon (181) med två kompanier där en av plutonerna på ena kompaniet (Roma) utbildar värnpliktiga. Plutonen består av 38 värnpliktiga, varav 37 män och en kvinna, samt ett befälslag på åtta personer. Utbildningslängden skiljer sig åt beroende på befattning: 9, 11 eller 15 månader. KB-eleverna utbildas de tre första månaderna på P 4, tillsammans med andra KB-uttagna. Även mekanikerna genomför delar av sin utbildning på annan plats, såsom FMTS, I 19 och P 7.

Arbetsmiljö & säkerhet

Skyddsassistent

En skyddsassistent och en ställföreträdande skyddsassistent var utsedda när besöket genomfördes. Skyddsassistenterna har fått utbildning av skyddsombud och LMA.

Vid samtal med den utsedde skyddsassistenten var denne i stora drag medveten om vad uppgiften innebär. Det råder bristande kunskap hos de värnpliktiga om vad avvikelser- och tillbudsrapportering är, vikten av att det görs och hur det ska genomföras.

Pliktrådet uppmanar förbandet att under året ha flera genomgångar om vad avvikelser- och tillbudsrapportering är och utbilda skyddsassistenterna noggrant för att dessa ska kunna hjälpa sina kamrater.

Fysisk belastning

P 18 har en belastningstrappa som påbörjas innan inryck och fortsätter under utbildningens gång. Enligt Försvarshälsan är den inte optimal och den kommer därför att utvecklas och förbättras av dem.

De värnpliktiga har tillgång till ett nytt och välutrustat gym, gymnastiksal, konditionsrum och möjlighet att nyttja de orienteringsspår som orienteringsklubbarna på Gotland har.

Psykisk hälsa

Förbandet saknar en egen psykolog och får därför anlita en civil aktör. Anledningen till detta är att Försvarshälsan är nystartad (sedan knappt ett år tillbaka) och att förbandet inte fått vare sig pengar eller rader för att ha möjlighet att anställa en psykolog. De tjänster som har prioriterats är fysioterapeut, chef, läkare, sjuksköterska och läkarsekreterare.

I stället får de värnpliktiga tidigt under utbildningen fylla i en enkät om det psykiska måendet och därefter har Försvarshälsan genomfört individuella samtal med samtliga värnpliktiga.

Pliktrådet anser att värnpliktskonsulenterna tillsammans med Försvarshälsan gör ett föredömligt arbete för att hantera och förebygga situationer som rör den psykiska hälsan. Men att förbandet inte har möjlighet att anställa en egen psykolog ser Pliktrådet som mycket allvarligt. Pliktrådet verkar för att det ska finnas psykolog på samtliga förband som utbildar värnpliktiga, då de ska ha rätt till den hjälp de behöver, både fysiskt och psykiskt. I takt med att värnpliktsvolymerna ökar kommer inte Försvarshälsan att ha möjlighet att genomföra de individuella samtal som görs idag och värnpliktskonsulenterna kommer inte kunna upprätthålla den nära relation som i dagsläget finns till de värnpliktiga. Därav kommer efterfrågan på psykolog att öka och att ha en civil aktör är då inte möjligt. En psykolog som är anställd av Försvarsmakten kommer att få en större förståelse kring vad den värnpliktiga genomgår i utbildningen, kunna de termer den värnpliktiga använder sig av och ha vetskap om den generella påfrestning det innebär att genomföra värnplikt. En tillsvidareanställd psykolog på förbandet kommer att underlätta samtalen och ge en bättre effekt.

Försvarshälsan

Försvarshälsan informerade om att de flesta värnpliktiga i nuvarande värnpliktskull som har uppsökt dem har gjort det på grund av fotrelaterade skador, såsom fotsvamp, skavsår och domningar. Försvarshälsan har inte genomfört någon utbildning med de värnpliktiga i hur lättare skador såsom små sår, stukningar och fotsvamp kan förebyggas och hanteras, men det är något som ska ses över.

Försvarshälsan (främst fysioterapeut) har möjlighet att vistas i den kasern där de värnpliktiga utbildas och ser det som mycket positivt. Försvarshälsan försöker att genomföra besök hos de värnpliktiga i stället för att de värnpliktiga ska besöka Försvarshälsan.

Försvarshälsan upplever att tjänstbarhetsbetygen följs av befäl och att de tas seriöst.

Pliktrådet uppmanar förbandet att genomföra utbildning i hur värnpliktiga förebygger fotrelaterade skador, hantering av lättare stukningar och små sår.

Attityder

Det råder en god attityd mot de värnpliktiga, från exempelvis befäl, kadetter, LMA och värnpliktshandläggare.

De värnpliktiga som utbildas till KB genomförde delar av sin utbildning på P 4. KB-eleverna berättade om hur jargongen på P 4 var bättre värnpliktiga emellan än den är på P 18. Detta ansåg de berodde på att det var cirka 50/50 män och kvinnor under utbildningen. KB-eleverna berättade även att jargongen befäl-värnpliktig på P 4 jämfört med P 18 var mycket hårdare, men de kunde inte avgöra huruvida det var positivt eller negativt.

Utrustning

De värnpliktiga får ut den mängd underkläder som står på utrustningskortet. Samtliga värnpliktiga får ut 90-kängan med inläggssula. Ingen brist råder på personlig materiel, förutom vätskesystemet. Därav får inga värnpliktiga på P 18 ut vätskesystem.

Den mängd underkläder som står på utrustningskortet är inte tillräcklig, då fem par trosor/kalsonger och tre par knästrumpor (stålgrå) på en tjänstgöringsvecka är för lite, oavsett om veckan består av fem, sex eller sju dagar i tjänst. Under veckan genomförs verksamhet där flera byten per dag kan vara nödvändigt, exempelvis fys eller fält. Att inte ha möjlighet att byta underkläder dagligen och när det behövs kan utöver en smutsig och obekväm känsla hos den värnpliktiga medföra andra problem som i sin tur kan leda till att den värnpliktiga missar viktig utbildning för att uppsöka Försvarshälsan. Även risken för fotsvamp ökar om det inte finns möjlighet att byta till rena och torra strumpor.

Plikträdet ser positivt på att det finns möjlighet för de värnpliktiga att nyttja den tvättmaskin och torktumlare som finns på kasernen. Positivt är även att förbandet förser de värnpliktiga med tvättmedel. Den värnpliktiga kvinnan har dessutom möjlighet att få ut kalsonger i stället för trosor, vilket är mycket positivt.

Vid besöket fanns det inte fri tillgång till mensskydd. Det fanns två sätt att hämta mensskydd: på FörsA (förrådet) eller i ett rum på kasernen där endast befäl har åtkomst. Vid vår uppmaning om att det ska finnas lättillgängligt och med ett förslag på plats så placerades mensskydd i det plutonsapotek som finns på kasern. Genom att placera det i plutonsapoteket ska den individ som är ansvarig för att fylla på apoteket även fylla på mensskydd och på så sätt blir det tillgängligt dygnet alla timmar.

Plikträdet vill uppmärksamma att utbudet av mensskydd nu är utökat och uppmanar förbandet att se över att samtliga produkter finns i plutonsapoteket.

Avbruten utbildning

Få granskningsnämnder har genomförts, vilket kan bero på att förbandet utbildar få värnpliktiga. Flest granskningsnämnder genomförs i början av utbildningen och har oftast att göra med skador eller psykisk ohälsa som funnits sedan tidigare. Plutonchef, värnpliktshandläggare, Försvarshälsan och värnpliktskonsulent upplever att granskningsnämnderna är väl fungerande.

Plikträdet vill belysa den goda kommunikation som finns mellan värnpliktskonsulent och värnpliktshandläggare och tror att detta är en framgångsfaktor för både en väl fungerande granskningsnämnd och avrustning.

Resor

Cirka två tredjedelar av de värnpliktiga på P 18 är bosatta på Gotland och tar sig med bil till och från regementet. Resterande värnpliktiga har under pandemin haft möjlighet att flyga hem, men detta kan ändras till båtresor när förbandet återgår till ordinarie utbildningsperioder.

Både adjutanten och de värnpliktiga upplever få problem med resor, och vid frågor har de värnpliktiga möjlighet att uppsöka adjutanten för information.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

De lokaler som de värnpliktiga befinner sig i är nya och i gott skick.

De värnpliktiga bor i logement om fyra, där alla har fått en varsin stor plastlåda med lock att ha under sängen, där de kan förvara sin civila materiel. Skåpen är fastskruvade i väggen. De hygienutrymmen som finns är fräscha, det är möjligt att dra för duschdraperi i duscharna och det finns ordentliga toaletter i stället för bås.

Ventilationen i logementen samt vapenvårdslokalen är synnerligen bristande och de fönster som finns är inte möjliga att öppna. Den dåliga ventilationen resulterar i att det enbart går att vistas i vapenvårdslokalen en kortare period (maximalt 45 min) och redan när man går in i vapenvårdslokalen är det märkbart sämre luft. De värnpliktiga berättar om hur de om nätterna har svårt att sova i logementen då luften känns fuktig och instängd.

I kasernen har de värnpliktiga ett rum som nyttjas som matsal och allrum. Kasernen är utrustad med soffor och spelbord, samt kylskåp där de värnpliktiga har möjlighet att förvara egen mat.

Att ha möjlighet att förvara civil materiel i ett eget utrymme och möjlighet att förvara mat i kylskåp är något Pliktrådet uppmanar till att behålla, även när de nya kasernerna är byggda. Pliktrådet ser positivt på att skåpen är fastskruvade i väggen då vi på flera förband har uppmärksammat detta som en stor skaderisk och värnpliktiga har berättat om hur de flertalet gånger har fått skåpen över sig. Att ventilationen på kasernen är dålig är något Pliktrådet, likt förbandet, vill ska förbättras och ser allvarligt på. Att värnpliktiga vittnar om hur de inte kan sova om nätterna på grund av den dåliga ventilationen är mycket oroande och kommer påverka de värnpliktigas möjlighet att återhämta sig under utbildningen.

Hållbarhet

De värnpliktiga har möjlighet att källsortera matrester.

Pliktrådet uppmanar P 18 att möjliggöra källsortering för annat än bara matavfall, exempelvis batterier och plast.

Medinflytande

De förtroendevalda på grundutbildningsplutonen representerar de värnpliktiga på pluton-, kompani- och förbandsnivå. Varannan kompaninämnd sker med resten av kompaniet.

Attityden kring medinflytande upplevde Pliktrådet som mycket positiv på alla nivåer och trots att förbandet är så pass litet finns det ett stort intresse att genomföra medinflytande ordentligt och strukturerat på alla nivåer. Som tidigare nämnts ser Pliktrådet mycket positivt på att förbandet förbereder sig för en större värnpliktskull och i tidigt stadie utvecklar väl fungerande strukturer.

Information och mönstring

Befälslaget upplevde att uttaget av värnpliktiga har varit mycket bra och att de avhopp som skett är på grund av att de värnpliktiga mörkat skador och dylikt under mönstring.

Fritid

Soldathemmet på Gotland är inte placerat på förbandet utan i Visby. På grund av avståndet till soldathemmet och den bristande möjligheten till kollektivtrafik nyttjar de värnpliktiga sällan detta.

Soldathemmet har bland annat bistått med cyklar och basketkorg för de värnpliktiga på förbandet. De värnpliktiga har dessutom under utbildningen tre minibussar att själva nyttja under ledig tid. De värnpliktiga har med dessa minibussar bland annat åkt in till Visby och åkt på utflykter på ön.

Pliktrådet ser positivt på den lösning som soldathemmet tagit fram tillsammans med förbandet, i och med att soldathemmet inte ligger i nära anslutning till förbandet. Att de värnpliktiga har möjlighet att nyttja tre minibussar är en smart lösning för att ge de värnpliktiga en meningsfull fritid.

Avslutning

Pliktrådet hoppas att vi med denna rapport har förmedlat våra intryck på ett konstruktivt sätt. Vi blev mycket väl mottagna under besöket, vilket var präglad av ett transparent och samarbetsvilligt klimat. Vi har förhoppningar om, och ser fram emot, ett fortsatt gott samarbete mellan Pliktrådet och Gotlands regemente.

Tack för ett givande besök,

Felicia Konstenius

Arbetsmiljö- & säkerhetsansvarig samt medinflytandeansvarig